

Utbildningsutskottets betänkande

1989/90:UbU15

Anslag till gymnasieskolor, m.m.

1989/90
UbU15

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1989/90:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnitt B. Skolväsendet punkterna B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor och B 19. Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. jämte motioner.

Propositionen

Bidrag till driften av gymnasieskolor

Regeringen har under punkt B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor (s. 149–165)

dels föreslagit

27. att riksdagen godkänner vad som i propositionen föreslagits om ramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1990/91,

28. att riksdagen godkänner vad som i propositionen föreslagits om ramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1991/92,

29. att riksdagen godkänner propositionens förslag om planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1992/93,

30. att riksdagen godkänner vad som i propositionen förordats om minskning av statsbidraget till sjukförsäkringsavgift och folkpensionsavgift för gymnasieskolan fr.o.m. redovisningsåret 1989/90,

31. att riksdagen till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 240 845 000 kr.,

dels berett

32. riksdagen tillfälle att ta del av vad som anförts i propositionen om inriktningen för direktramarna för budgetåren 1993–1995.

Regeringen har under punkt B 19. Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. (s. 165–167) föreslagit

33. att riksdagen till Bidrag till kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 188 056 000 kr.

Motionerna

1989/90:Ub214 av Göran Engström och Sven-Olof Petersson (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att driftsbidraget för gymnasieskolan inte får minskas med olika procenttal grundat på huvudman och/eller utbildningsområde.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att en förändring av nuvarande reglering skall ske redan till budgetåret 1990/91.

1989/90:Ub224 av Bertil Måbrink (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en försöksverksamhet med musik och drama integrerad i undervisningen förläggs till gymnasieskolan i Ljusdal.

1989/90:Ub229 av Björn Ericson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ytterligare platser i den reformerade yrkesutbildningen.

1989/90:Ub231 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärlingsutbildningen.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:N223.

1989/90:Ub234 av Anneli Hulthén och Kent Carlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändiga åtgärder för att förhindra och förebygga onödig skuldsättning i ungdomsåren.

1989/90:Ub238 av Sonia Karlsson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att genom omfördelning inom den av regeringen föreslagna budgetramen tilldela Motala kommun åtta platser för inrättande av ett seglingsgymnasium.

1989/90:Ub255 av Magnus Persson m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att a) bilda en samverkansregion, bestående av gymnasierregionerna Karlskoga, Kristinehamn och Filipstad, där även kommunerna Degerfors, Storfors och Hällefors ingår och som kallas Örebro–Värmland gymnasierregionblock, b) inom gymnasierregionblocket i tillämpliga delar få använda den föreslagna kommande gymnasieskolans struktur redan fr.o.m. 1991/92, c) etablera gymnasierregionblocket som andra intagningsnivå när 16-åringarna söker till gymnasieskolan, d) synkronisera försöksverksamheten med ÖGY (6000-försöket) över länsgränsen inom blocket,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att ge berörda länskolnämnder befogenheter att överföra årselevplatser till varandras områden varigenom nämnderna sålunda kan medverka i den önskade utvecklingen.

3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att ställa resurser till förfogande för särskilda utbildningsinsatser för yrkesverksamma med kort eller bristfällig utbildning.

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att samordna erforderliga elevtransporter mellan gymnasieorterna över länsgränsen när behoven kan preciseras.

1989/90:Ub259 av Iris Mårtensson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av att inrätta en treårig naturbrukslinje i Gävleborgs län.

1989/90:Ub264 av Charlotte Branting och Ingrid Hasselström Nyvall (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om borttagandet av restriktion för att bevilja gymnasial lärlingsutbildning.

1989/90:Ub270 av Lars Ahlström (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om medel för att finansiera ackvisitörer till utbildningsplatser i småföretag.

1989/90:Ub273 av Ulla Berg m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att 16 intagningsplatser inom industriell teknisk linje tilldelas Hällefors.

1989/90:Ub284 av Ulla Orring (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet att utveckla gymnasiet i Skellefteå till ett idrottsgymnasium med allmän orientering och skidorientering som nya grenar.

1989/90:Ub286 av Roland Larsson och Hugo Andersson (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ändring av gymnasieskolförordningen och om mindre icke gymnasieortskommuners möjligheter att få bedriva gymnasieutbildning.

1989/90:Ub288 av Ulla Johansson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resurser inom den yrkesinriktade gymnasieutbildningen och den kommunala vuxenutbildningen i Kronobergs län (delvis).

1989/90:Ub294 av Birgitta Hambræus (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om allmän tillgång till instrument för strålningsmätning för gymnasieskolorna.

1989/90:Ub297 av Siw Persson (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en ökning av antalet försöksplatser inom den reformerade yrkesutbildningen med 4 000 platser.

1989/90:Ub300 av Carl-Johan Wilson och Ulf Melin (fp, m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts

om att regionalt rekryterade idrottsgymnasier i Eksjö, Jönköping och Vetlanda – den s.k. Smålandsmodellen – skall godkännas och inackorderingstillägg utgå till elever, som rekryteras utanför resp. gymnasierregion.

1989/90:Ub302 av Magnus Persson m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om bandygymsnasium i Filipstad.

1989/90:Ub304 av Stina Gustavsson (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att de treåriga yrkesinriktade linjerna får den av skolöverstyrelsen föreslagna dimensioneringen,
3. att riksdagen ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad tilldelning av elevplatser i treåriga yrkesinriktade linjer i Kronobergs län.

1989/90:Ub307 av Mona Saint Cyr m.fl. (m) vari yrkas

4. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med uppgift att analysera förutsättningarna för ett motorsportgymnasium i Östergötland.

1989/90:Ub309 av Olof Johansson m.fl. (c) vari yrkas

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om startandet av idrottsgymnasier för handikappade.
- Motiveringen återfinns i motion 1989/90:So296.

1989/90:Ub310 av Larz Johansson m.fl. (c) vari yrkas

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om antalet platser i försöksverksamheten med gymnasial yrkesutbildning,
9. att riksdagen för den utökade försöksverksamheten anslår 24 000 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,
11. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om gymnasieskolans direktram,
12. att riksdagen för det utökade antalet platser inom direktramen anslår 9 600 000 kr. utöver vad regeringen föreslagit,
13. att riksdagen till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 18 600 000 kr. reducerat anslag eller således 169 456 000 kr.,
14. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om delningstal inom JST-sektorn.
15. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avstämningsdatum i gymnasieskolans statsbidragssystem,
16. att riksdagen till återföring av resurser i gymnasieskolan anslår 35 000 000 kr.

1989/90:Ub317 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

11. att riksdagen till syo-verksamheten i gymnasieskolan, i enlighet med vad som i motionen anförts, för budgetåret 1990/91 anslår 25 milj.kr. utöver regeringens förslag till anslaget B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor,
21. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dimensioneringen av gymnasieskolan,
22. att riksdagen beslutar att antalet intagningsplatser i gymnasieskolan läsåret 1990/91 skall vara 127 600, dvs. 600 fler platser än vad regeringen föreslagit,

23. att riksdagen till 600 ytterligare platser i gymnasieskolan för budgetåret 1990/91 anslår 17,5 milj.kr. utöver regeringens förslag till anslaget B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor.

24. att riksdagen beslutar att försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning i gymnasieskolan utökas med 510 platser utöver regeringens förslag till en ny treårig energiteknisk utbildning.

25. att riksdagen till en ny treårig energiteknisk utbildning för budgetåret 1990/91 anslår 3,2 milj.kr. utöver regeringens förslag till anslaget B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor.

26. att riksdagen till extra kostnader i samband med försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning i gymnasieskolan för budgetåret 1990/91 anslår 20 milj.kr. utöver regeringens förslag till anslaget B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor.

1989/90:Ub325 av Björn Samuelson m.fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen beslutar att försök med treårig energiteknisk linje i gymnasieskolan skall startas läsåret 1990/91.

1989/90:Ub542 av andre vice talman Christer Eirefelt m.fl. (fp) vari yrkas

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökade möjligheter att kombinera studier med idrott.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Kr504.

1989/90:Ub759 av Rolf Kenneryd och Ivar Franzén (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om Hallands läns utbildningsbehov (delvis).

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A462.

1989/90:Ub804 av Claes Roxbergh m.fl. (mp) vari yrkas

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärlingsutbildning i gymnasiet.

1989/90:Ub805 av Maj Britt Theorin m.fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fler platser i vårdutbildningen med tonvikt på en permanentning av den treåriga sjuksköterskeutbildningen och rätten att omfördela ej utnyttjade platser inom gymnasieskolan till vårdinriktad komvuxutbildning (delvis).

1989/90:Ub807 av Bengt Westerberg m.fl. (fp) vari yrkas

13. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att inrätta gymnasier med riksintagning också i teoretiska ämnen,

22. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utökad försöksverksamhet med treåriga yrkesutbildningar,

23. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om lärlingsutbildning.

1989/90:Ub810 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om idrottsgymnasier,

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:Kr509.

1989/90:Ub812 av Ingela Mårtensson och Håkan Holmberg (fp) vari yrkas

1989/90:UbU15

1. att riksdagen beslutar om införandet av engelska B- och C-språk som ordinarie ämnen på gymnasieskolan.

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om antagning till högskolestudier för dem som saknar formell meritering i engelska.

1989/90:Ub814 av Ulf Melin m.fl. (m, s, fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att försöksverksamhet med en teknikerutbildning lokaliseras till Värnamo.

1989/90:Ub819 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

9. att riksdagen beslutar att antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasierna ökas till 800.

1989/90:Ub820 av Charlotte Branting (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om utveckling av gymnasieskolan samt kommunal vuxenutbildning och dess försöksverksamhet i Kronobergs län (delvis).

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A458.

1989/90:Ub821 av Pär Granstedt och Karin Söder (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av en bättre fördelning av gymnasieutbildningen i Stockholms län.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A460.

1989/90:Ub825 av Ann-Cathrine Haglund m.fl. (m) vari yrkas

21. att riksdagen avslår förslaget om utökad försöksverksamhet med tre-årig yrkesinriktad gymnasieutbildning och beslutar att anslaget Bidrag till driften av gymnasieskolor minskas med 10 milj.kr..

22. att riksdagen avslår regeringens förslag att till Bidrag till driften av gymnasieskolor anvisa 3 milj.kr. för information om förändringen av gymnasieskolan.

23. att riksdagen till delposten gymnasial lärlingsutbildning anvisar 30 milj.kr. utöver regeringens förslag.

24. att riksdagen beslutar att undervisningen för invandrare på gymnasienivån inriktas på stödundervisning i svenska samt att för ändamålet anvisa 35 milj.kr.

25. att riksdagen till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 230 445 000 kr..

26. att riksdagen till Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. anvisar ett förslagsanslag på 158 056 000 kr.

1989/90:Ub827 av Ylva Annerstedt m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ökad teoretisk gymnasieutbildning i Stockholms län.

Motiveringen återfinns i motion 1989/90:A297.

Bidrag till driften av gymnasieskolor

Gymnasieskolans dimensionering beslutas årligen av riksdagen. Planeringssystemet regleras i gymnasieförordningen (1987:743, 1989:708). Det innebär bl.a. att elevplatsramar i gymnasieskolan fastställs för varje budgetår. Riksdagen beslutar om slutliga ramar för de två närmaste budgetåren och planeringsramar för ett tredje budgetår. För hela riket fastställs därvid en totalram. Den är uppdelad på dels en ram för utbildningar, vilka eleverna kan påbörja direkt efter grundskolan (direktramen), dels en ram för kurser för invandrarungdom och för utbildningar som kräver viss ålder, praktik eller utbildning utöver grundskolan för tillträde (lilla ramen). Förordningen (SÖ-FS 1989:50) om ramar för elevplatser i gymnasieskolan redovisningsåren 1989/90–1991/92 grundar sig på det senaste riksdagsbeslutet (prop. 1988/89:100, bet. 1988/89:UbU15, rskr. 1988/89:283).

I budgetpropositionen lägger regeringen fram förslag till dimensionering av gymnasieskolan för de närmaste tre åren men också en inriktning för de två år som följer närmast därefter mot bakgrund av den kraftiga minskning av elevunderlaget som kommer på sikt.

Elevplatsramar för budgetåret 1990/91, m.m.

Antalet intagningsplatser inom direktramen för budgetåret 1990/91

Riksdagens beslut våren 1989 om gymnasieskolans dimensionering innebar bl.a. en slutlig ram om 127 000 intagningsplatser för budgetåret 1990/91. Skolöverstyrelsen (SÖ) har i sin anslagsframställning för budgetåret 1990/91 mot bakgrund av aktuell statistik över antalet 16-åringar i landet föreslagit att *antalet intagningsplatser inom gymnasieskolans direktram för budgetåret 1990/91* skall öka med 600 platser till 127 600 platser, vilket motsvarar ca 1,14 plats per 16-åring.

Regeringen föreslår att antalet intagningsplatser enligt riksdagens beslut vid riksmötet 1988/89 skall ligga fast. Enligt föredragande statsrådet ligger det ett värde i att på detta sätt stå fast vid den tidigare beslutade dimensioneringen, som läns skolnämnderna och skolhuvudmännen i sin planering utgått ifrån.

I motionerna 1989/90:Ub310 (c) yrkande 11 och 1989/90:Ub317 (vpk) yrkande 22, båda delvis, föreslås att antalet intagningsplatser inom direktramen skall uppgå till 127 600, dvs. i enlighet med SÖ:s förslag. Enligt yrkande 21 delvis i den sistnämnda motionen bör gymnasieskolan vara dimensionerad så att samtliga 16-åringar kan få plats.

Utskottet anser att ökningen av antalet 16-åringar enligt den senaste befolkningsstatistiken är marginell och inte bör föranleda ändring av riksdagens tidigare beslut om det totala antalet intagningsplatser inom gymnasieskolans direktram. Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 11 och 1989/90:Ub317 yrkandena 21 och 22 (samtliga delvis) och godkänner regeringens förslag beträffande antalet intagningsplatser inom gymnasieskolans direktram för budgetåret 1990/91.

Försöksverksamhet med treårig gymnasial yrkesutbildning startade läsåret 1988/89 (prop. 1987/88:102, UbU 1987/88:31, rskr. 1987/88:366). Under läsåret 1989/90 har försöket omfattat 10 000 intagningsplatser inom ramen för det totala antalet intagningsplatser i årskurs I (direktramen). En av målsättningarna i försöksverksamheten har varit att genomföra s.k. fullskaleförsök inom vissa utbildningsinriktningar, dvs. koncentrerade försök med många studievägar i några större regioner (jfr UbU 1987/88:31 s. 11). För att vissa fullskaleförsök skall kunna genomföras föreslår regeringen att *antalet intagningsplatser i försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning* skall utökas med 1 200 intagningsplatser fr.o.m. *budgetåret 1990/91*, dvs. till 11 200 platser.

I ett antal motioner behandlas omfattningen av försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning. Enligt motion 1989/90:U825 (m) yrkande 21 delvis bör riksdagen få ta ställning till kostnaderna för hela reformen av en treårig yrkesutbildning, innan beslut fattas om en utökad försöksverksamhet för budgetåret 1990/91. Regeringens förslag om ytterligare 1 200 intagningsplatser i försöksverksamheten bör därför avslås av riksdagen. I motion 1989/90:Ub807 (fp) yrkande 22 delvis föreslås att försöksverksamheten utökas med 4 000 platser till totalt 14 000 för budgetåret 1990/91. Utökningen av försöksverksamheten bör enligt motionärerna finansieras genom överföring av medel från anslaget B 19. Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. Även i motion 1989/90:Ub310 (c) yrkande 8 delvis föreslås en utökad försöksverksamhet med 4 000 intagningsplatser. Enligt motionärerna är det viktigt att samtliga intagningsplatser inom samma utbildningsinriktning i en kommun omfattas av försöksverksamheten. I motionerna 1989/90:Ub229 (s), 1989/90:Ub297 (fp) och 1989/90:Ub304 (c) yrkande 1. samtliga delvis, framförs förslag om utökad antal intagningsplatser för budgetåret 1990/91. Slutligen föreslås i motion 1989/90:Ub317 (vpk) yrkande 24 delvis att försöksverksamheten utökas med 510 intagningsplatser i syfte att starta försöksverksamhet med treårig energiteknisk linje fr.o.m. läsåret 1990/91.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Regeringen har den 15 september 1988 tillkallat en särskild utredare med uppgift att utvärdera försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan (Dir. 1988:62). Kommittén (U 1988:16) för utvärdering av försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan (UGY) har hittills avlämnat två betänkanden, nämligen (SOU 1989:90) Utvärdering av försöksverksamhet med yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan och (SOU 1989:106) 6 000 platser och 10 000 platser för försök i gymnasieskolan – Hur, var och varför?

Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att det är angeläget att vissa s.k. fullskaleförsök kan genomföras inom ramen för den totala försöksverksamheten. Mot denna bakgrund finner utskottet den föreslagna ökningen om 1 200 platser för budgetåret 1990/91 lämplig. När det gäller en ytterligare ökning av antalet intagningsplatser i försöksverksamheten vill utskottet erinra om förutsättningarna för den pågående utvärderingen. Enligt

utredningens direktiv skall en samlad utvärdering av försöksverksamheten redovisas senast den 1 september 1991. Den första gruppen elever (6000), som ingick i försöksverksamheten läsåret 1988/89, kommer att slutföra tredje årets arbetsplatsförlagda utbildning under våren 1991. Det är alltså endast denna mindre elevgrupps erfarenheter av den arbetsplatsförlagda utbildningen i försöksverksamheten, som kan utvärderas helt och fullt inom den tidsram som gäller för utvärderingen.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub310 yrkande 8, 1989/90:Ub317 yrkande 24, 1989/90:Ub807 yrkande 22 och 1989/90:Ub825 yrkande 21, samtliga delvis, godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100 i denna del.

Delramen för lärlingsutbildning

Enligt motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 23 delvis är lärlingsutbildning ett reellt alternativ till den skolförlagda yrkesutbildningen. Lärlingsutbildningen bör därför öka i omfattning. I motionerna 1989/90:Ub231 (fp) och 1989/90:Ub807 yrkande 23 (fp) framhålls att lärlingsutbildningen spelar stor roll för småindustrin och det svenska hantverket. Enligt motionärerna bör statsbidragen till de företag som tar emot lärlingar förbättras. I motion 1989/90:Ub804 (mp) yrkande 7 anføres att yrkesutbildningen i gymnasieskolan i större omfattning bör ske i form av lärlingsutbildning.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Gymnasial lärlingsutbildning regleras i 14 kap. gymnasieförordningen (1987:743). Den gymnasiala lärlingsutbildningen innebär bl.a. att en lärling som är anställd hos ett företag också är elev i gymnasieskolan. Företaget åtar sig att ge lärlingen yrkesutbildning enligt en kursplan som skolstyrelsen fastställer. Den gymnasiala lärlingsutbildningen omfattar mer än 150 yrken. I budgetpropositionen beräknas 3 200 årselevplatser för lärlingsutbildning för budgetåret 1990/91. Länskolnämnden bestämmer hur många intagningsplatser en kommun får inrätta för gymnasial lärlingsutbildning för varje redovisningsår. Till företag som skolstyrelsen godkänner för gymnasial lärlingsutbildning utgår bidrag med belopp per elev och lärotimme som SÖ för varje redovisningsår bestämmer för berörda yrken med ledning av det belopp som fastställs för närmast jämförlig inbyggd utbildning.

Utskottet har under de senaste riksmötena behandlat likartade motionsyrkanden om utökad lärlingsutbildning. Utskottet har därvid understrukit att lärlingsutbildningen är ett komplement till gymnasieskolans stora utbud av studievägar och att den är särskilt lämplig för utbildning i hantverksyrken och andra små yrken.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub231, 1989/90:Ub804 yrkande 7, 1989/90:Ub807 yrkande 23 och 1989/90:Ub825 yrkande 23 delvis.

Enligt motion 1989/90:Ub264 (fp) finns bestämmelser i gymnasieförordningen vilka begränsar omfattningen av *lärlingsutbildning* i en kommun. Dessa *restriktioner bör slopas*.

I 14 kap. 19 § gymnasieförordningen anges att gymnasial lärlingsutbild-

ning endast får anordnas om utbildning för yrket normalt inte kan erhållas på linje eller specialkurs. Utskottet finner denna begränsning för att anordna gymnasial lärlingsutbildning i en kommun motiverad i dagens läge. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub264.

Till detta vill utskottet lägga följande. I budgetpropositionen (bil. 10 s. 11-15) redovisas regeringens pågående arbete när det gäller frågan om ett ökat lokalt ansvar för verksamheten i skolan med utgångspunkt i riksdagens beslut om skolans utveckling och styrning (prop. 1988/89:4, bet. 1988/89:UbU7, rskr. 1988/89:95). Utgångspunkten är att kommunen skall ha ett samlat driftsansvar för skolan. Föredragande statsrådet anger bl.a. att en översyn pågår inom regeringskansliet om bl.a. skollagen och andra författningar i syfte att systematisera och förenkla bestämmelserna. Vidare bereds inom regeringskansliet statsbidragsfrågan. En av utgångspunkterna därvid är att kommunens möjligheter att disponera statsbidraget skall bli större.

Gymnasieskolans årselevplatser för budgetåret 1990/91

Riksdagens beslut vid riksmötet 1988/89 beträffande gymnasieskolans dimensionering innebar bl.a. att antalet elevplatser inom gymnasieskolans lilla ram skall uppgå till 32 450 årselevplatser för läsåret. Regeringen föreslår att detta antal ligger fast. Inom de 32 450 årselevplatserna bör liksom innevarande läsårs minst 1 500 platser beräknas för kurser för invandrarungdom och 450 årselevplatser för viss teknisk utbildning på gymnasial nivå i Stockholms stad (f.d. Stockholms Tekniska Institut).

Beträffande *ramar för årselevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1990/91* föreslår utskottet att riksdagen fastställer antalet årselevplatser i gymnasieskolans direktram till 307 240 och antalet årselevplatser i gymnasieskolans lilla ram till 32 450 för budgetåret 1990/91. Med avslag på samtliga motioner i denna fråga, nämligen motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub310 yrkandena 8 och 11 1989/90:Ub317 yrkandena 21, 22 och 24, 1989/90:Ub807 yrkande 22 och 1989/90:Ub825 yrkande 21, samtliga delvis, föreslår utskottet att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100 i denna del.

Vissa planeringsfrågor

I ett antal motioner begärs *omfördelning av elevplatser* i gymnasieskolans elevplatsramar.

I motion 1989/90:Ub821 (c) yrkande 1 om utbildningsfrågor i Stockholmsregionen framhålls att utbildningssystemet där måste få en mer balanserad struktur. När det gäller gymnasieskolan bör nuvarande skillnader i fördelningen av teoretiska resp. yrkesinriktade linjer jämnas ut. I motion 1989/90:Ub827 (fp) yrkande 1, som även behandlar utbildningsfrågor i Stockholms län, konstateras en alltför kraftig inriktning på yrkesinriktade studievägar i gymnasieskolan i förhållande till näringslivets struktur. Enligt motionärerna bör behovet av ökad teoretisk utbildning i gymnasieskolan i Stockholms län tillgodoses bättre. I motion 1989/90:Ub805 (s) delvis behandlas vissa rekryteringsfrågor inom vårdområdet. Motionärerna konstaterar att sökandeintresset till vissa vårdutbildningar successivt har minskat un-

der 1980-talet. Mot denna bakgrund krävs åtgärder för att rädda rekryteringsunderlaget. Motionärerna förslår att det bör ges möjlighet att i ökad omfattning få anordna vissa vårdutbildningar inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Länskolnämnderna bör därför ges rätt att omfördela outnyttjade platser i gymnasieskolan till vardinriktad utbildning inom komvux. Slutligen anförs i motion 1989/90:Ub759 (c) delvis att inlandsdelarna i Hallands län har brister i den gymnasiala utbildningen. Enligt motionärerna bör olika lösningar prövas i syfte att allmänt förstärka utbildningen på gymnasial nivå i länets inland.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Riksdagens beslut (prop. 1987/88:102, UbU 1987/88:16, rskr. 1987/88:367) om slopandet av direktramens sektorsindelning syftade till att stärka utbildningsplaneringen på länsnivå och öka kommunernas möjligheter att organisera gymnasieskolan efter lokala önskemål och behov. I enlighet med 3 kap. 11–14 §§ gymnasieförordningen fördelar SÖ årselevplatserna mellan länen i form av länsramar, och länskolnämnden bestämmer hur många intagningsplatser som varje huvudman får inrätta för varje studieväg.

När det gäller en utökad dimensionering av vårdutbildningar inom komvux vill utskottet hänvisa till förordningen (SÖ-FS 1985:152) om överföring av vissa resurser mellan gymnasieskolans lilla ram och kommunal vuxenutbildning. Om kurs för vilken länskolnämnden tilldelat platser inom lilla ramen inte kommer till stånd, får motsvarande resurser enligt 4 § samma förordning överföras till undervisningstimmar för gymnasieskolekurser i yrkesämnena och särskilda yrkesinriktade kurser inom komvux. Förordningen har tillämpats sedan budgetåret 1985/86 och kommer enligt vad utskottet inhämtat att gälla tills vidare i avvaktan på beredning av frågan om en ny struktur för gymnasieskolan. SÖ skall senast den 15 maj 1990 redovisa omfattningen m.m. av förordningens tillämpning.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub759 delvis, 1989/90:Ub805 delvis, 1989/90:Ub821 yrkande 1 och 1989/90:Ub827 yrkande 1.

När det gäller *fördelningen av elevplatser i försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning* begärs i motionerna 1989/90:Ub288 (s) delvis, 1989/90:Ub304 (c) yrkande 3 och 1989/90:Ub820 (fp) yrkande 1 delvis ökad tilldelning av intagningsplatser till gymnasieskolan i Kronobergs län. I motion 1989/90:Ub259 (fp) begärs intagningsplatser för försöksverksamhet med treårig naturbrukslinje i Gävleborgs län och slutligen föreslås i motion 1989/90:Ub273 (s) att gymnasieskolan i Hällefors kommun tilldelas intagningsplatser för försöksverksamhet med industriell teknisk linje.

Utskottet vill erinra om förordningen om försöksverksamhet med treåriga yrkesinriktade studievägar i gymnasieskolan 1988/89–1990/91 (SÖ-FS 1988:84). Enligt 9 § samma förordning bestämmer SÖ efter samråd med berörda yrkesnämnder eller motsvarande vilka skolhuvudmän som får delta i försöksverksamheten. Regeringen har den 8 februari 1990 gett SÖ i uppdrag att göra en preliminär fördelning av 1 200 intagningsplatser för försöksverksamhet med treåriga yrkesinriktade linjer. Fördelningen skall ske på sådant sätt att i första hand Värmlands län och Skellefteå kommun får försöksverk-

samhet i full skala. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1989/90:Ub259, 1989/90:Ub273, 1989/90:Ub288 delvis, 1989/90:Ub304 yrkande 3 och 1989/90:Ub820 yrkande 1 delvis.

När det gäller *delningstal för klass inom jordbruks-, skogs- och trädgårdsutbildningar* (JST-utbildningar) föreslås i motion 1989/90:Ub310 yrkande 14 att det bör bli möjligt för länskolnämnderna att besluta om delningstalet 16 i de fall det bara finns en klass av en JST-utbildning vid en skolenhet.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

I de fall länskolnämnden bedömer en sådan åtgärd nödvändig får framställning därom – såsom anges i propositionen – göras till regeringen. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub310 yrkande 14.

Specialidrott

Riksdagen beslutade vid riksmötet 1988/89 (prop. 1988/89:100, bet. 1988/89:UbU15, rskr. 1988/89:283) att *antalet intagningsplatser* för specialidrott *vid idrottsgymnasierna* skall uppgå till 700 intagningsplatser. SÖ föreslår i sin anslagsframställning för budgetåret 1990/91 att antalet intagningsplatser skall utökas med 100 till totalt 800.

I motion 1989/90:Ub819 (m) yrkande 9 föreslås en utökning av verksamheten med specialidrott i enlighet med SÖ:s förslag. Även i motionerna 1989/90:Ub810 (m) yrkande 1 och 1989/90:Ub542 (fp) yrkande 2 framförs förslag om att fler ungdomar bör få möjlighet att kombinera utbildning med idrott.

Utskottet vill ånyo stryka under att avsikten med denna form av gymnasieskolstudier är att underlätta för ungdomar som bedriver intensiv idrottsträning på *elitnivå* att kombinera detta med studier i gymnasieskolan. Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning i propositionen om det nödvändiga i att inom nuvarande ram för specialidrottsverksamhet ständigt ompröva organisationen med hänsyn till grenar, platsantal och orter. Mot denna bakgrund anser utskottet att antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasierna inte bör utökas. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub542 yrkande 2, 1989/90:Ub810 yrkande 1 och 1989/90:Ub819 yrkande 9.

I fyra motioner framförs förslag om *anordnande av gymnasieutbildning i kombination med viss specialidrott*. I motion 1989/90:Ub238 (s) föreslås ett seglingsgymnasium i Motala kommun, i motion 1989/90:Ub284 (fp) ett idrottsgymnasium med allmän orientering och skidorientering i Skellefteå kommun, i motion 1989/90:Ub302 (s) ett bandygymnasium i Filipstads kommun och slutligen i motion 1989/90:Ub307 (m) yrkande 4 ett motorsportgymnasium i Östergötlands län.

Utskottet vill hänvisa till bestämmelserna i 12 kap. gymnasieförordningen om kombination med specialidrott. Enligt 3 § är det SÖ som efter samråd med Sveriges riksidrottsförbund beslutar om vilka kommuner som får anordna kombinationer med specialidrott i sin gymnasieskola, i hur stor omfattning det får ske för resp. kommun och på vilken eller vilka idrottsgrenar

som kommunens verksamhet med kombinationer skall inriktas. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 1989/90:Ub238, 1989/90:Ub284, 1989/90:Ub302 och 1989/90:Ub307 yrkande 4.

Enligt motion 1989/90:Ub309 (c) yrkande 4 innebär idrotten för handikappade en god möjlighet till både fysisk och psykisk rehabilitering. Mot denna bakgrund anser motionärerna att *idrottsgymnasier för olika grupper av handikappade* bör starta på olika håll i landet.

Utskottet anser i likhet med motionärerna att handikappidrotten bör få stöd och stimulans från statsmakternas sida. Det finns inget i gällande bestämmelser som hindrar att olika idrottsgrenar inom handikappidrotten anordnas som kombination med specialidrott inom gymnasieskolans ram. En förutsättning är givetvis att det föreligger intresse från såväl specialförbund som kommuner med gymnasieskola. Enligt vad utskottet inhämtat har en grupp handikappade elever sedan 1987/88 studerat vid gymnasieskolan i Torsby kommun, där gymnasieutbildning i kombination med specialidrott anordnas i grenarna längdskidåkning och skidskytte. Verksamheten för handikappade elever kommer dock att upphöra fr.o.m. läsåret 1990/91 på grund av svårigheter att rekrytera elever.

Utskottet finner det med hänvisning till det anförda inte påkallat att riksdagen gör något särskilt uttalande med anledning av motion 1989/90:Ub309 yrkande 4, varför den avstyrks.

I motion 1989/90:Ub300 (m, fp) redogörs för en form av *regionala idrottsgymnasier* som för närvarande bedrivs i vissa gymnasieortskommuner i Småland. Den s.k. Smålandsmodellen har utvecklats i samarbete med länskolnämnd, berörda kommuner och specialidrottsförbund. Enligt motionärerna är verksamheten uppbyggd på samma sätt som vid idrottsgymnasier med riksrekrytering med följande skillnader. Elevområdet är begränsat till viss region och kommunerna står för samtliga driftskostnader inkl. löner för lärare i idrott. Eleverna har ingen timplanejämkning och erhåller avgångsbetyg utan särskild notering om idrottsträning. Motionärerna föreslår att de regionalt rekryterande idrottsgymnasierna i kommunerna Eksjö, Jönköping och Vetlanda skall godkännas och att elever som kommer från andra kommuner skall beviljas inackorderingstillägg i likhet med eleverna vid de rikskryterande gymnasieskolorna.

Enligt vad utskottet erfarit har Sveriges riksidrottsförbund efter ett omfattande beredningsarbete med samtliga specialförbund angående behovet av utbildning för ungdomar inom svensk elitidrott inte aktualiserat den s.k. Smålandsmodellen. Utskottet anser att riksrekrytering av elever till viss idrottsgren är en förutsättning för att kombination med specialidrott på elitnivå skall få anordnas i gymnasieskolan. Med det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub300.

Elevplatsramar för budgetåret 1991/92 och planeringsramar för budgetåret 1992/93 samt inriktningen för direktramarna budgetåren 1993–1995

1989/90:UbU15

När det gäller *ramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1991/92* föreslås i budgetpropositionen 119 000 intagningsplatser och 287 900 årselevplatser för direktramen och 32 450 årselevplatser för lilla ramen.

Enligt motion 1989/90:Ub317 (vpk) yrkande 21 delvis bör gymnasieskolan vara dimensionerad så att samtliga 16-åringar kan få plats.

Utskottet konstaterar att de av regeringen föreslagna ramarna för elevplatser för budgetåret 1991/92 överensstämmer med riksdagens beslut vid riksmötet 1988/89 (bet. 1988/89:UbU15, rskr. 1988/89:283) om planeringsramar för budgetåret 1991/92. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Ub317 yrkande 21 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100 beträffande ramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1991/92.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner regeringens förslag till *planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1992/93*.

När det gäller *inriktningen för direktramarna för budgetåren 1993–1995* vill utskottet erinra om vad som anføres i budgetpropositionen om det beredningsarbete om gymnasieskolans struktur m.m. som skall ligga till grund för en ny gymnasieskola på 1990-talet. Mot denna bakgrund anser utskottet att förutsättningarna för att göra en bedömning av gymnasieskolans dimensionering för de aktuella åren på 1990-talet är osäkra. Utskottet föreslår med detta förbehåll att riksdagen utan erinran lägger proposition 1989/90:100 i denna del till handlingarna.

Anslagsfrågor

I motion 1989/90:Ub325 (vpk) föreslås *försöksverksamhet med treårig energiteknisk linje* enligt en kursplan som utarbetats inom SÖ inom ramen för pågående försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning i gymnasieskolan. Enligt motionärerna bör en treårig energiteknisk linje ersätta den tvååriga drift- och underhållstekniska linjen (Du-linjen) i gymnasieskolan med hänsyn till den ökade tekniknivån inom olika industribranscher och förändrade kompetenskrav för olika personalkategorier. Försöksverksamheten beräknas kosta 3,2 milj.kr. för budgetåret 1990/91.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Genom regeringens förordning (SÖ-FS 1988:84) om försöksverksamhet med treåriga yrkesinriktade studievägar i gymnasieskolan 1988/89–1990/91 har överlämnats åt SÖ att efter samråd med berörda yrkesnämnder eller motsvarande bestämma vilka skolhuvudmän som skall få delta i försöksverksamheten. SÖ skall också enligt förordningen fördela intagningsplatser mellan skolhuvudmännen och bestämma vilka studievägar som huvudmännen skall anordna.

Med hänsyn till gällande beslutsordning när det gäller pågående försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning anser utskottet att riksdagen bör avslå motion 1989/90:Ub325.

I motion 1989/90:Ub270 (m) erinras om att en stor del av undervisningen i försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning i årskurs tre skall vara arbetsplatsförlagd. Enligt motionären kommer det i framtiden att behövas utbildningsplatser i bl.a. småföretag. Särskilda *medel till ackvisitörer för utbildningsplatser i småföretag* bör därför anvisas av riksdagen.

Utskottet utgår från att frågan om ackvisition av utbildningsplatser i såväl småföretag som andra företag omfattas av utvärderingen av försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan. Mot denna bakgrund anser utskottet att resultatet av denna utvärdering och regeringens förslag om en reformerad yrkesutbildning bör avvaktas innan frågan om medel till ackvisitörer för utbildningsplatser prövas. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub270.

Enligt motion 1989/90:Ub214 (c) har landstingen inte en med kommunerna likvärdig förutsättning när det gäller att anordna gymnasial utbildning utifrån förordningen (1981:449) om *minskning av vissa statsbidrag till kommunal utbildning*. Motionärerna anser att reduktionen av statsbidrag till gymnasial utbildning inte bör variera med huvudman och/eller utbildningsområde (yrkande 1). En förändring av nuvarande bestämmelser bör ske fr.o.m. budgetåret 1990/91 (yrkande 2).

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

Riksdagen beslutade vid riksmötet 1980/81 (prop. 1980/81:100 bil. 12, UbU 1980/81:22 och UbU 1980/81:30, rskr. 1980/81:283) om en minskning med 2 % av vissa statsbidrag till driften av gymnasieskolor. Vid följande riksmöte beslutade riksdagen (prop. 1981/82:100 bil. 12, UbU 1981/82:18, rskr. 1981/82:233) om en minskning med ytterligare 18 procentenheter av vissa statsbidrag till landstingskommunernas gymnasieskolor. Detta regleras i förordningen (1982:610) om ändring i förordningen 1981:449 om minskning av vissa statsbidrag till kommunal utbildning.

Utskottet anser att det inte finns anledning för riksdagen att nu ändra sitt tidigare beslut i frågan, varför utskottet avstyrker motion 1989/90:Ub214.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om en *minskning av statsbidraget till sjukförsäkringsavgift och folkpensionsavgift för gymnasieskolan fr.o.m. redovisningsåret 1989/90*.

Beträffande *anslagsbeloppet* under Bidrag till driften av gymnasieskolor föreslår regeringen att riksdagen för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 240 845 000 kr. Utökningen av antalet intagningsplatser i försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning och att denna försöksverksamhet fr.o.m. budgetåret 1990/91 skall omlatta också årskurs tre föranleder ett ökat medelsbehov av sammanlagt 36 milj.kr. För planering, information m.m. inför propositionen om den nya gymnasieskolan beräknas 3 milj.kr. Medelsbehovet för den gymnasiala lärlingsutbildningen som är dimensionerad för 3 200 årselevplatser beräknas till 46,1 milj.kr. För hemspråksundervisning och för extra undervisning i svenska under anslagsposten Särskilt undervisningsbidrag beräknas totalt 62,4 milj.kr. och för bidrag till studie- och yrkesorientering 60,1 milj.kr.

Enligt motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 21 delvis bör riksdagen avslå

förslaget om utökad försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning, vilket innebär att anslaget kan minskas med 10 milj.kr. I stället bör en förstärkning ske av den gymnasiala lärlingsutbildningen, varför riksdagen bör anvisa 30 milj.kr. utöver regeringens förslag för detta ändamål (yrkande 23 delvis). Vidare bör riksdagen avslå regeringens förslag om 3 milj.kr. för information om planerad förändring av gymnasieskolan (yrkande 22). En besparing bör också kunna göras på hemspråksundervisning och extra undervisning i svenska med 27.4 milj.kr. (yrkande 24). Riksdagen bör således (yrkande 25) till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisa ett förslagsanslag på totalt 6 230 445 000 kr., dvs. 10.4 milj.kr. mindre än vad regeringen har föreslagit i proposition 1989/90:100.

Enligt motion 1989/90:Ub807 (fp) yrkande 22 delvis bör riksdagen anvisa 17.5 milj.kr. utöver regeringens förslag, dvs. 6 258 345 000 kr. Medelsökningen avser finansiering av en utökad försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning med 2 800 platser utöver vad regeringen har föreslagit i budgetpropositionen. Motionärerna föreslår att den utökade försöksverksamheten finansieras genom överföring av 17.5 milj.kr. från anslaget B 19. Bidrag till åtgärder för kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. till förevarande anslag.

För att finansiera en utökning av antalet intagningsplatser i försöksverksamheten med yrkesinriktad utbildning med 4 000 platser begärs i motion 1989/90:Ub310 (c) 24 milj.kr. utöver vad regeringen har föreslagit i proposition 1989/90:100 (yrkande 9). För finansiering av ytterligare 600 intagningsplatser för direktramen föreslås 9.6 milj.kr. utöver regeringens förslag (yrkande 12). Slutligen bör den besparing om 35 milj.kr. som drabbat gymnasieskolans undervisningsresurser till följd av tillämpningen av den s.k. cash limit-principen återföras (yrkande 16). Totalt bör således riksdagen till Bidrag till driften av gymnasieskolor anvisa 6 309 445 000 kr., en ökning med totalt 68.6 milj.kr. jämfört med regeringens förslag.

Enligt motion 1989/90:Ub317 (vpk) yrkande 23 bör riksdagen anvisa 17.5 milj.kr. för att finansiera en utökad direktram. Vidare har försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning enligt motionärerna visat sig medföra betydande extra kostnader för kommunerna. Mot denna bakgrund bör riksdagen anslå 20 milj.kr. utöver regeringens förslag (yrkande 26). För att möjliggöra en utökning av denna försöksverksamhet med en treårig energiteknisk linje beräknas 3.2 milj.kr. (yrkande 25). I syfte att förbättra syo-verksamheten i gymnasieskolan föreslår motionärerna 25 milj.kr. utöver vad regeringen har föreslagit (yrkande 11). Det totala medelsbehovet under anslaget beräknar motionärerna till 6 306 545 000 kr., en ökning med 65.7 milj.kr. jämfört med regeringens förslag.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande:

I konsekvens med utskottets ställningstagande i det föregående föreslår utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16, 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26, 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis samt 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25 till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 240 845 000 kr.

I motion 1989/90:Ub224 (vpk) föreslås *försöksverksamhet* med att i den reguljära undervisningen i gymnasieskolan integrera *musik och drama*. Syftet är att på detta sätt stärka elevernas självförtroende.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Sedan läsåret 1985/86 har en omfattande försöksverksamhet inom gymnasieskolan bedrivits inom ramen för utvecklingsarbetet Gymnasieskola i utveckling (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:29, rskr. 1983/84:412). Försöksverksamheten har successivt utvärderats av SÖ. Detta arbete har bl.a. legat till grund för SÖ:s redovisning av regeringens uppdrag om översyn av de tre- och fyraåriga linjerna i gymnasieskolan. SÖ:s förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande inom regeringskansliet. I årets budgetproposition aviseras en proposition om en reformerad gymnasieskola under budgetåret 1990/91.

För lokalt initierad försöksverksamhet finns särskilda medel enligt förordningen (1982:608) om statsbidrag till lokal skolutveckling m.m. För budgetåret 1990/91 beräknas anslagsbeloppet för detta ändamål till 68,9 milj. kr.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub224.

I motion 1989/90:Ub812 (fp) yrkande 1 föreslås att *engelska som B-språk och C-språk* införs som ordinarie ämnen i *gymnasieskolan*. Enligt motionärerna har många invandrarelever inte de förkunskaper i engelska som svenska elever har i årskurs 1 av gymnasieskolan. Därför bör olika åtgärder vidtas för att ge invandrareleverna goda kunskaper i engelska i den svenska gymnasieskolan.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Undervisning i engelska som C-språk i gymnasieskolan har bedrivits som försöksverksamhet sedan läsåret 1988/89 i vissa kommuner. Det innebär att eleverna börjar studierna av språket på nybörjarnivå. För närvarande bedrivs sådan försöksverksamhet vid högst 15 skolenheter i högst tio kommuner i landet. Enligt vad utskottet inhämtat är erfarenheterna goda av försöksverksamheten med engelska som C-språk, och intresset från kommunernas sida har varit större än vad som kunnat förutses.

När det gäller införandet av engelska som B-språk i gymnasieskolan vill utskottet hänvisa till 10 kap. 17 § gymnasieförordningen, där det anges att studiet av B-språk bygger på att eleverna i grundskolan har studerat språket som B-språk under två eller tre år. Enligt vad utskottet erfarit har det inte förelegat samma behov för invandrareleverna att studera engelska som B-språk som engelska som C-språk.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub812 yrkande 1.

Enligt motion 1989/90:Ub234 krävs förebyggande *åtgärder för att förhindra onödig skuldsättning i ungdomsåren*. Information och kunskapsförmedling om kreditmarknaden och privatekonomiska frågor bör vara obligatoriska inslag i gymnasieskolans avgångsklasser, anser motionärerna.

Utskottet hänvisar till läroplan för gymnasieskolan (Lgy 70) och kurspla-

nen (läroplan 1988:82) i ämnet samhällskunskap. Ett av fyra huvudmoment i detta ämne är politik, ekonomi, arbetsliv och sociala förhållanden. Under detta moment behandlas sådana frågor som konsumentens villkor och privatekonomi samt kredit- och penningmarknaden. Utskottet utgår från att undervisningen i samhällskunskap bedrivs enligt kursplanen. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub234. Till detta vill utskottet lägga följande. Spardelegationen (Fi 1985:03) har fått riksdagens uppdrag att öka hushållens sparande. Spardelegationen bedriver en omfattande informationsverksamhet i skolorna. I gymnasieskolan stöder spardelegationen undervisningen om privatekonomi genom dels fortbildning för lärare, dels kostnadsfritt undervisningsmaterial. I studiedagsarrangemang samarbetar spardelegationen med resurspersoner från banker, konsumentorganisationer, försäkringsbolag, kronofogdemyndigheter m.fl. Ett särskilt gymnasieprojekt som gäller privatekonomi och sparande berör samtliga gymnasieskolor i landet.

Övriga frågor

Enligt motion 1989/90:Ub310 (c) yrkande 15 bör *avstämningsdatum för analet elever i gymnasieskolan* flyttas från den 15 januari till den 15 november året före. Motionärerna anför att nuvarande avstämningsdatum kan leda till bl.a. underskott i en gymnasieskolas budget till följd av en minskning av antalet elever under läsåret.

Då statsbidragsfrågan för gymnasieskolan för närvarande bereds inom regeringskansliet föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub310 yrkande 15.

I motion 1989/90:Ub814 (m. fp. s) yrkande 1 begärs att *försöksverksamhet med ettårig teknikerutbildning* förläggs till gymnasieskolan i Värnamo kommun. Motionärerna understryker behovet av yrkesutbildad personal till den omfattande småindustrin i sydvästra delen av Jönköpings län.

I budgetpropositionen (bil. 10 s. 157 f. och 231 f.) redovisas den planerade försöksverksamheten med en ettårig teknikerutbildning med såväl kommunal som statlig huvudman. Lokalisering av försöksverksamhet av detta slag är inte en fråga för riksdagen. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub814 yrkande 1.

Frågan om *anordnande av gymnasieskola i mindre kommuner* tas upp i motion 1989/90:Ub286 (c). Enligt motionärerna bör en kommun själv kunna få besluta om anordnande av gymnasieutbildning. För att uppnå tillräckligt elevunderlag bör samverkan ske med komvux-verksamheten och andra mindre kommuner.

Med anledning av motionsyrkandet vill utskottet anföra följande.

Enligt 5 kap. 2 § skollagen får gymnasieskola anordnas av kommuner och landstingskommuner efter medgivande av SÖ i varje särskilt fall. Gymnasieortskommuner kan enligt 8 kap. 1 § gymnasieförordningen anordna s.k. filialutbildning. Sådan filialutbildning kan förläggas till en närbelägen kommun som saknar egen gymnasieskola. Filialutbildning får dock endast avse yrkesinriktade studievägar.

Utskottet vill erinra om att försöksverksamhet med samarbete mellan gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning har bedrivits inom ramen för projektet Gymnasieskola i utveckling (prop. 1983/84:116, UbU 1983/84:29, rskr. 1983/84:412). Försöksverksamheten skall slutligt avrapporteras av SÖ till regeringen i september 1990. I oktober 1989 tillsattes en interdepartemental arbetsgrupp (U 1989:D) för utvidgat samarbete mellan gymnasieskola och vuxenutbildning. Ett skäl till att påskynda utvecklingen mot ett fördjupat samarbete mellan skolformerna är, enligt föredragande statsrådet (jfr budgetpropositionen bil. 10 s. 18), den demografiska utvecklingen under 1990-talet och ett därav ökande behov av samarbete mellan gymnasieskolan och komvux för att gymnasial utbildning skall kunna *bibehållas* på så många orter som möjligt.

Inom regeringskansliet bereds för närvarande frågan om gymnasieskolans utformning i framtiden. I årets budgetproposition (bil. 10 s. 17) anges i några punkter inriktningen av detta arbete. Bl.a. skall gymnasieskolan vara en kvalificerad, bred, frivillig ungdomsskola och bestå av ett antal linjer som alla skall vara treåriga. Varje linje skall ha en egen profil, anförts det vidare, och varje elev skall få kunskaper i allmänna ämnen för sin personliga utveckling. Med bl.a. dessa utgångspunkter för gymnasial utbildning och med kravet på kvalitativt god och likvärdig utbildning i hela landet är det enligt utskottets uppfattning nödvändigt att frågan om att anordna gymnasieskola även i framtiden avgörs på central nivå. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub286.

Enligt motion 1989/90:Ub807 (fp) yrkande 13 är det angeläget att elever med speciella förutsättningar för t.ex. matematik, fysik eller språk får möjlighet att utvecklas i gymnasieskolan. Därför bör *specialgymnasier* inrättas med *riksintagning i teoretiska ämnen*.

Utskottet har behandlat liknande yrkanden vid ett flertal tillfällen och senast vid riksmötet 1988/89 (bet. 1988/89:UbU15 s. 25 f.). I årets budgetproposition (s. 17) aviseras en proposition under budgetåret 1990/91 beträffande principerna för utformningen av en för hela gymnasieskolan gemensam läroplan samt en tidplan för ikraftträdande och genomförande av reformen. Enligt utskottets uppfattning bör riksdagen avvakta regeringens förslag innan frågan om anordnande av gymnasieskola med riksintagning i teoretiska ämnen prövas. Med det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub807 yrkande 13.

I motion 1989/90:Ub255 (s) framförs ett antal förslag till *gymnasieskolans organisation m.m. i Bergslagsregionen*. Med utgångspunkt i ett redan påbörjat samarbete mellan vissa gymnasierregioner i Bergslagen föreslås bl.a. att intagningen till gymnasieskolan och försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning skall samordnas inom regionen. Vidare begärs att SÖ:s förslag till *ny studievägsstruktur för studieförberedande utbildning och yrkesutbildning i gymnasieskolan* skall få tillämpas redan fr.o.m. läsåret 1991/92 (yrkande 1). Enligt motionärerna bör samverkan ske mellan gymnasierregionerna när det gäller överföring av årselevplatser och elevtransporter mellan gymnasieorterna (yrkandena 2 och 4). Slutligen bör resurser ställas till förfogande för särskilda utbildningsinsatser för yrkesverksamma med bristfällig utbildning (yrkande 3).

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

I 3 kap. 15 § gymnasieförordningen anges att om kommuner med gymnasieskola hör till olika län men samma gymnasiregion, skall vardera länskolnämnden samråda med den andra för tilldelningen av platser inom det egna länet. Utskottet har självfallet inget att erinra mot att ett samarbete har etablerats mellan vissa gymnasiestadskommuner inom Bergslagen i syfte att utnyttja befintliga resurser på ett optimalt sätt med anledning av ett vikande elevunderlag för gymnasieskolan inom den berörda regionen. När det gäller den framtida studievägsstrukturen i gymnasieskolan finner utskottet det dock inte meningsfullt att det av SÖ redovisade förslaget skall börja tillämpas innan regeringens beredningsarbete är avslutat. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub255 yrkandena 1, 2, 3 och 4.

I motion 1989/90:Ub812 (fp) yrkande 2 konstateras att *invandrarelever* ofta lämnar gymnasieskolan med ett ofullständigt slutförhållande. Detta innebär bl.a. att de inte uppfyller villkoren för *allmän behörighet för högskolestudier*. Enligt motionärerna bör ett utvidgat högskoleprov kunna avgöra om en studerande uppfyller de allmänna behörighetskraven för högskolestudier i de fall då gymnasiebetyg saknas.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandet anföra följande.

Tillträde till grundläggande högskoleutbildning regleras i 5 kap. högskoleförordningen. Som villkor för allmän behörighet anges i 14 § samma förordning bl.a. att eleven skall ha kunskaper i engelska som motsvarar minst två årskurser på någon linje i gymnasieskolan. Bestämmelser om högskoleprov finns i 5 kap. 28 och 38 §§.

Utskottet vill i detta sammanhang peka på bestämmelsen om särskild prövning enligt 9 kap. 91 § gymnasieförordningen, som gör det möjligt för den elev som av någon anledning saknar slutförhållande i ett ämne att skaffa sig ett sådant.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub812 yrkande 2.

I motion 1989/90:Ub294 (c) föreslås att gymnasieskolorna bör få resurser att köpa in *instrument för strålningsmätning* som skall användas vid den ordinarie undervisningen om joniserande strålning i ämnet fysik på naturvetenskaplig linje.

Utskottet har under innevarande riksmöte behandlat frågan om undervisning i strålningsmätning i gymnasieskolan (jfr bet. 1989/90:UbU3 s. 2 f.). Genom dels statliga bidrag, dels kommunala anslag erhålls medel till utrustning i gymnasieskolan. Enligt förordningen (1987:708, 1988:738) om statsbidrag till anskaffning av utrustning i gymnasieskolan lämnas bl.a. kompletteringsbidrag till utrustning med anledning av nya föreskrifter som medför behov av ny utrustning i vissa karaktärsämnen på studievägar inom bl.a. det tekniskt-naturvetenskapliga området. SÖ utarbetar utrustningslistor för berörda ämnen och studievägar och meddelar de föreskrifter som behövs för

verkställigheten av denna förordning (jfr SÖ-FS 1989:79). Med det anförda avstyrker utskottet motion 1989/90:Ub294.

1989/90:UbU15

Frågor om lektorsutbildning och behörighet till lektorstjänster behandlar utskottet i betänkande 1989/90:UbU25 om forskning.

Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m.

Ur anslaget utgår statsbidrag enligt förordningen (1983:583) om statsbidrag till uppföljningsinsatser för ungdomar under 18 år. Enligt förordningen får kommuner statsbidrag för uppföljningsprogram och administration (allmänt bidrag). Till arbetsgivare som anställer ungdomar på ungdomsplatser lämnas bidrag till ungdomsplats. Till kommunerna lämnas bidrag till utbildningsanslag under ungdomarnas perioder på ungdomsplats. I vissa fall får bidrag som annars utgår för ungdomsplatser och utbildningsanslag i stället användas till insatser enligt förordningen (SÖ-FS 1986:120) om försöksverksamhet med gymnasieutbildning inom ramen för individuella planer. Från anslaget betalas också kostnader för bidrag till kommuner enligt förordningen (1983:584) om statsbidrag till utbildning av handledare för skolungdomar under praktik på arbetsplats.

Det samlade medelsbehovet under anslaget beräknas till 188 056 000 kr. för budgetåret 1990/91.

Beträffande *anslagsbeloppet* föreslås i motion 1989/90:Ub825 (m) yrkande 26 att riksdagen anvisar ett förslagsanslag på 158 056 000 kr., dvs. 30 milj.kr. mindre än vad regeringen har föreslagit i budgetpropositionen. Enligt motionärerna bör behovet av uppföljningsåtgärder kunna minska i rådande arbetsmarknadspolitiska läge. I motion 1989/90:Ub807 (fp) yrkande 22 föreslås att 17,5 milj. kr. överförs från detta anslag till anslaget B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor. Enligt motion 1989/90:Ub310 (c) yrkande 13 bör riksdagen anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 18,6 milj.kr. reducerat anslag, dvs. 169 456 000 kr. för budgetåret 1990/91. Anslagsminskningen motiveras av i motionen framförda förslag om ökat antal intagningsplatser i försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning och ökat antal intagningsplatser i gymnasieskolans direktram. Detta bör enligt motionärerna leda till ett färre antal ungdomar inom kommunernas uppföljningsansvar.

Utskottet vill med anledning av motionsyrkandena anföra följande.

De olika åtgärderna inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år har varit föremål för en särskild utredning. Den s.k. Skola-Arbe-
te-utredningen (U1988:11) har i december 1989 avlämnat betänkandet (SOU 1989:113) Ungdomars kompetens. Väger in i framtidens kunskaps-
samhälle. Enligt vad föredragande statsrådet anför i budgetpropositionen (bil. 10 s. 166) kommer frågan om det kommunala uppföljningsansvaret att bedömas i sin helhet tillsammans med förslagen om en ny struktur för gymnasieskolan.

Utskottet konstaterar att regeringens beräkning av medel till dels uppföljningsprogram, dels ungdomsplats, dels ock utbildningsinslag för budgetåret 1990/91 utgår från ett mindre antal elever i jämförelse med antalet elever

under innevarande år. Med hänvisning till det anförda och då utskottet finner det av regeringen föreslagna anslagsbeloppet väl avvägt föreslår utskottet att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 13 och 1989/90:Ub825 yrkande 26 till Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 188 056 000 kr.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *antalet intagningsplatser inom gymnasieskolans direkttram för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 11 och 1989/90:Ub317 yrkandena 21 och 22, samtliga delvis, godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100,

res. 1 (c, vpk)

2. beträffande *delramen för försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub310 yrkande 8, 1989/90:Ub317 yrkande 24, 1989/90:Ub807 yrkande 22 och 1989/90:Ub825 yrkande 21, samtliga delvis, godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100,

res. 2 (m)

res. 3 (fp, c)

res. 4 (vpk)

3. beträffande *delramen för lärlingsutbildning*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub231, 1989/90:Ub804 yrkande 7, 1989/90:Ub807 yrkande 23 och 1989/90:Ub825 yrkande 23 delvis,

res. 5 (m)

res. 6 (fp)

res. 7 (mp)

4. beträffande *slopande av vissa restriktioner för lärlingsutbildning* att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub264,

res. 8 (m, fp, mp)

5. beträffande *ramar för årselevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med avslag på motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub310 yrkandena 8 och 11, 1989/90:Ub317 yrkandena 21, 22 och 24, 1989/90:Ub807 yrkande 22 och 1989/90:Ub825 yrkande 21, samtliga delvis, godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100,

6. beträffande *omfördelning av elevplatser*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub759 delvis, 1989/90:Ub805 delvis, 1989/90:Ub821 yrkande 1 och 1989/90:Ub827 yrkande 1,

7. beträffande *fördelning av elevplatser i försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub259, 1989/90:Ub273, 1989/90:Ub288 delvis, 1989/90:Ub304 yrkande 3 och 1989/90:Ub820 yrkande 1 delvis,

8. beträffande *delningstal för klass inom jordbruks-, skogs- och trädgårdsutbildningar*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub310 yrkande 14,

res. 9 (c)

9. beträffande *antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasier*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub542 yrkande 2, 1989/90:Ub810 yrkande 1 och 1989/90:Ub819 yrkande 9,

res. 10 (m)

res. 11 (fp)

10. beträffande *anordnande av gymnasieutbildning i kombination med viss specialidrott*

att riksdagen avslår motionerna 1989/90:Ub238, 1989/90:Ub284, 1989/90:Ub302 och 1989/90:Ub307 yrkande 4,

11. beträffande *idrottsgymnasier för handikappade*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub309 yrkande 4,

res. 12 (c)

12. beträffande *regionala idrottsgymnasier*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub300,

res. 13 (m, fp)

13. beträffande *ramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1991/92*

att riksdagen med avslag på motion 1989/90:Ub317 yrkande 21 delvis godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100,

res. 14 (vpk)

14. beträffande *planeringsramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1992/93*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100,

15. beträffande *inriktningen för direktramarna för budgetåren 1993–1995*

att riksdagen utan erinran lägger proposition 1989/90:100 i denna del till handlingarna,

16. beträffande *försöksverksamhet med treårig energiteknisk linje*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub325,

res. 15 (vpk, mp)

17. beträffande *medel till ackvisitörer för utbildningsplatser i småföretag*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub270,

res. 16 (m, fp)

18. beträffande *minskning av vissa statsbidrag till kommunal utbildning*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub214,

19. beträffande *minskning av statsbidrag till sjukförsäkringsavgift och folkpensionsavgift för gymnasieskolan fr.o.m. redovisningsåret 1989/90*

att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1989/90:100,

20. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16, 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26, 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis samt 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25 till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 240 845 000 kr.,

res. 17 (m)

res. 18 (fp)

res. 19 (c)

res. 20 (vpk)

21. beträffande *försöksverksamhet med musik och drama*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub224,

22. beträffande *införande av engelska som B-språk och C-språk i gymnasieskolan*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub812 yrkande 1,

23. beträffande *åtgärder för att förhindra onödig skuldsättning i ungdomsåren*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub234,

24. beträffande *avstämningsdatum för antalet elever i gymnasieskolan*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub310 yrkande 15,

res. 21 (c, mp)

25. beträffande *fördelning av elevplatser i försöksverksamhet med teknikerutbildning*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub814 yrkande 1,

26. beträffande *anordnande av gymnasieskola i mindre kommuner*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub286,

27. beträffande *anordnande av gymnasieskola med riksintagning i teoretiska ämnen*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub807 yrkande 13,

res. 22 (m, fp)

28. beträffande *gymnasieskolans organisation m.m. i Bergslagsregionen*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub255 yrkandena 1, 2, 3 och 4,

29. beträffande *allmän behörighet för högskolestudier för invandrarelever*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub812 yrkande 2,

30. beträffande *allmän tillgång till instrument för strålningsmätning*

att riksdagen avslår motion 1989/90:Ub294,

31. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m.*

att riksdagen med bifall till proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 13, 1989/90:Ub807 yrkande 22

delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 26 till Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 188 056 000 kr.

1989/90:UbU15

res. 23 (m)

res. 24 (fp)

res. 25 (c)

Stockholm den 19 april 1990

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Birgitta Rydle (m), Ingvar Johnsson (s), Margareta Israelsson (s), Brit Löfstedt (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson i Vårgårda (c), Björn Samuelson (vpk), Eva Goës (mp), Ingegerd Wärnersson (s), Jan Björkman (s) och Marianne Jönsson (c).

Reservationer

1. Antalet intagningsplatser inom gymnasieskolans direktram för budgetåret 1990/91 (mom. 1)

Marianne Andersson i Vårgårda (c), Björn Samuelson (vpk) och Marianne Jönsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 7 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "budgetåret 1990/91" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att gymnasieskolan bör vara dimensionerad så att samtliga 16-åringar kan få plats. För att göra det möjligt för den grupp ungdomar som i dag inte kommer in i gymnasieskolan måste dimensioneringen öka i takt med ökningen av antalet 16-åringar. Mot denna bakgrund föreslår utskottet i enlighet med SÖ:s förslag i sin anslagsframställning att antalet intagningsplatser inom gymnasieskolans direktram för budgetåret 1990/91 skall uppgå till 127 600 platser, dvs. 600 platser fler än vad regeringen har föreslagit i budgetpropositionen. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 11 och 1989/90:Ub317 yrkandena 21 och 22, samtliga delvis, som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 1 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1. beträffande *antalet intagningsplatser inom gymnasieskolans direktram för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 11 och 1989/90:Ub317 yrkandena 21 och 22, samtliga delvis, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. Delramen för försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning för budgetåret 1990/91 (mom. 2)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och på s. 9 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan redan har en sådan omfattning att den kan betecknas som en förlängd yrkesinriktad utbildning. Innan beslut fattas om en utökad försöksverksamhet i förhållande till innevarande budgetår är det befogat att riksdagen får en redovisning av kostnaderna för en fullt genomförd reform för den yrkesinriktade utbildningen i gymnasieskolan.

Enligt utskottets uppfattning har de tim- och kursplaner som tillämpas i den nu pågående försöksverksamheten flera brister. Enligt utskottets mening behöver inte all utbildning ha samma längd. Inte heller behöver alla elever ha en gemensam kärna av allmänna ämnen. Principen om att alla elever som lämnar gymnasieskolan skall ha allmän behörighet för högskolestudier är enligt utskottets uppfattning inte invändningsfri. Enligt utskottets uppfattning bör den yrkesinriktade utbildningen formos efter de krav yrket ställer. Detta gäller inte minst utbildningen i de allmänna ämnena. De måste väljas så att de stödjer den valda yrkesinriktningen.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 21 delvis och med avslag på proposition 1989/90:100 i denna del samt motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub310 yrkande 8, 1989/90:Ub317 yrkande 24 och 1989/90:Ub807 yrkande 22, samtliga delvis, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *delramen för försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 21 delvis och med avslag på proposition 1989/90:100 i denna del samt motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub310 yrkande 8, 1989/90:Ub317 yrkande 24 och 1989/90:Ub807 yrkande 22, samtliga delvis, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

3. Delramen för försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning för budgetåret 1990/91 (mom. 2)

Lars Leijonborg (fp), Carl-Johan Wilson (fp), Marianne Andersson i Vårgård (c) och Marianne Jönsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och på s. 9 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Enligt vad utskottet erfarit finns det i kommunerna ett stort intresse och engagemang för den pågående försöksverksamheten med yrkesinriktad utbildning. Det är därför viktigt att verksamheten utvidgas till en omfattning

som gör det möjligt att få med samtliga intagningsplatser inom samma utbildningsinriktning i en kommun. Det är enligt utskottets uppfattning olyckligt om man samtidigt måste anordna såväl tvååriga som treåriga yrkesutbildningar inom samma studieinriktning. Det är vidare viktigt att nya kursplaner för yrkesinriktad utbildning prövas. Mot denna bakgrund anser utskottet att försöksverksamheten bör utvidgas med ytterligare 4 000 platser och omfatta 14 000 intagningsplatser budgetåret 1990/91.

Vad utskottet anfört om antalet intagningsplatser i försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning för budgetåret 1990/91 bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 8 och 1989/90:Ub807 yrkande 22, båda delvis, samt med anledning av proposition 1989/90:100, motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1 och 1989/90:Ub317 yrkande 24, samtliga delvis, samt med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkande 21 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *delramen för försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub310 yrkande 8 delvis, med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub317 yrkande 24 och 1989/90:Ub807 yrkande 22, samtliga delvis, samt med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkande 21 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Delramen för försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning för budgetåret 1990/91 (mom. 2)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Utskottet vill" och på s. 9 slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar regeringens uppfattning att försöksverksamheten för budgetåret 1990/91 bör utökas med 1 200 platser för att möjliggöra fullskaleförsök. Därutöver föreslår utskottet en utökning av försöksverksamheten med en treårig energiteknisk linje. För att genomföra denna försöksverksamhet bör ytterligare 510 intagningsplatser tillföras delramen för försöksverksamheten för budgetåret 1990/91. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub317 yrkande 24 delvis och med anledning av proposition 1989/90:100, motionerna 1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub310 yrkande 8 och 1989/90:Ub807 yrkande 22, samtliga delvis, samt med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkande 21 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *delramen för försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub317 yrkande 24 delvis och med anledning av proposition 1989/90:100, motionerna

1989/90:Ub229, 1989/90:Ub297, 1989/90:Ub304 yrkande 1, 1989/90:Ub310 yrkande 8 och 1989/90:Ub807 yrkande 22, samtliga delvis, samt med avslag på motion 1989/90:Ub825 yrkande 21 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

5. Delramen för lärlingsutbildning (mom. 3)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 23 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att utbildningen till ett stort antal yrken kan bedrivas i form av lärlingsutbildning. Därför bör den gymnasiala lärlingsutbildningen öka i omfattning och ges ökade resurser. Informationen om lärlingsutbildningens förutsättningar och villkor bör intensifieras och riktas till såväl elever och föräldrar som företagen i arbetslivet. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 23 delvis och med anledning av motionerna 1989/90:Ub231, 1989/90:Ub804 yrkande 7 och 1989/90:Ub807 yrkande 23 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *delramen för lärlingsutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 23 delvis och med anledning av motionerna 1989/90:Ub231, 1989/90:Ub804 yrkande 7 och 1989/90:Ub807 yrkande 23 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

6. Delramen för lärlingsutbildning (mom. 3)

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 23 delvis" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar att näringslivet i dag har brist på yrkesutbildad arbetskraft. För småföretagen är detta särskilt bekymmersamt eftersom de har mindre resurser att rekrytera kvalificerad personal eller erbjuda internutbildning. För dessa företag och för det svenska hantverket spelar den gymnasiala lärlingsutbildningen en stor roll. Inte sällan får lärlingen fast anställning i det företag som svarat för lärlingsutbildningen. Mot denna bakgrund bör åtgärder vidtas för att utveckla den gymnasiala lärlingsutbildningen.

Utskottet delar uppfattningen att statsbidraget till den gymnasiala lärlingsutbildningen bör förbättras. Statsbidrag bör utgå med 75 % första året, 50 % andra och 25 % tredje året av företagets totala kostnad för lärlingen.

Vad utskottet anför om lärlingsutbildning bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub231 och 1989/90:Ub807 yrkande 23, med anledning av motionerna 1989/90:Ub804 yrkande 7 och 1989/90:Ub825 yrkande 23 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *delramen för lärlingsutbildning*

att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub231 och 1989/90:Ub807 yrkande 23 samt med anledning av motionerna 1989/90:Ub804 yrkande 7 och 1989/90:Ub825 yrkande 23 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

1989/90:UbU15

7. Delramen för lärlingsutbildning (mom. 3)

Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 23 delvis" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning har försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning inte fallit väl ut i alla avseenden. Mot denna bakgrund bör den gymnasiala yrkesutbildningen i större omfattning än för närvarande ske i form av lärlingsutbildning. Genom lärlingsutbildningen har eleverna större möjlighet att få ett fast arbete. En omfattande lärlingsutbildning på gymnasial nivå är en förutsättning för att det svenska hantverket även i framtiden skall kunna erbjuda ett stort utbud av olika yrkesinriktningar. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub804 yrkande 7 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub231, 1989/90:Ub807 yrkande 23 och 1989/90:Ub825 yrkande 23 delvis som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 3 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

3. beträffande *delramen för lärlingsutbildning*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub804 yrkande 7 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub231, 1989/90:Ub807 yrkande 23 och 1989/90:Ub825 yrkande 23 delvis som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

8. Slopande av vissa restriktioner för lärlingsutbildning (mom. 4)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydén (m), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar med "I 14 kap." och på s. 10 slutar med "bli större" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att reglerna i 14 kap. 18–19 §§ gymnasieförordningen (1987:743) begränsar tillgången på lärlingsplatser i en kommun med gymnasieskola. Oavsett om en viss studieväg med yrkesinriktning finns inom gymnasieskolans organisation i en kommun kan det enligt utskottets uppfattning ändå finnas skäl att anordna lärlingsutbildning med samma utbildningsinriktning. Det kan t.ex. gälla ungdomar inom kommunens uppföljningsansvar som av olika skäl hellre skulle vilja vara lärling än elev i den reguljära gymnasieskolan. Mot denna bakgrund bör nyssnämnda bestämmelser i 14 kap. gymnasieförordningen avskaffas. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub264 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 4 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

1989/90:UbU15

4. beträffande *slopande av vissa restriktioner för lärlingsutbildning* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub264 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Delningstal för klass inom jordbruks-, skogs- och trädgårdsutbildningar (mom. 8)

Marianne Andersson i Vårgårda och Marianne Jönsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 14" bort ha följande lydelse:

Enligt vad utskottet erfarit har antalet sökande till jordbruks-, skogs- och trädgårdsutbildningarna (JST) sjunkit under senare år. I likhet med SÖ anser utskottet att en övergång till 16-klass på orter med litet antal sökande kan leda till att JST-utbildningarna kan behållas i organisationen i kommuner med vikande elevunderlag. Mot denna bakgrund anser utskottet att länskolnämnderna bör ges rätt att besluta om 16 som delningstal för JST-utbildningar under förutsättning att endast en intagningsklass på studievägen finns vid skolenheten. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub310 yrkande 14 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 8 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

8. beträffande *delningstal för klass inom jordbruks-, skogs- och trädgårdsutbildningar* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub310 yrkande 14 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasier (mom. 9)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att SÖ i sin anslagsframställning för budgetåret 1990/91 tillstyrkt ett förslag från Sveriges riksidrottsförbund om en utökning av antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasierna med 100 platser. Enligt SÖ är idrottsrörelsens önskemål väl underbyggt. Mot denna bakgrund anser utskottet att antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasierna bör uppgå till 800 platser för budgetåret 1990/91. Detta bör riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub810 yrkande 1 och 1989/90:Ub819 yrkande 9 samt med anledning av motion 1989/90:Ub542 yrkande 2 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. beträffande *antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasier* att riksdagen med bifall till motionerna 1989/90:Ub810 yrkande 1 och 1989/90:Ub819 yrkande 9 samt med anledning av motion 1989/90:Ub542 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

11. Antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasier (mom. 9)

1989/90:UbU15

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "yrkande 9" bort ha följande lydelse:

Enligt vad utskottet inhämtat är erfarenheterna från gymnasiestudier i kombination med specialidrott vid idrottsgymnasierna mycket goda med bra resultat för såväl utbildningen som idrotten. Enligt utskottets uppfattning bör denna verksamhet liksom andra möjligheter för att klara kombinationen gymnasiestudier och elitidrott utvecklas i takt med efterfrågan från elevernas sida. På sikt bör fler ungdomar få möjlighet att kombinera idrott med utbildning. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub542 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub810 yrkande 1 samt 1989/90:Ub819 yrkande 9 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 9 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

9. beträffande *antalet intagningsplatser vid idrottsgymnasier* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub542 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1989/90:Ub810 yrkande 1 samt 1989/90:Ub819 yrkande 9 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

12. Idrottsgymnasier för handikappade (mom. 11)

Marianne Andersson i Vårgårda och Marianne Jönsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet anser" och slutar med "den avstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att idrotten i dag har stor betydelse även för handikappade grupper. Idrotten ger självförtroende och självkänsla. Handikappidrotten är erkänd och respekterad i den svenska idrottsrörelsen. Mot denna bakgrund bör det vara möjligt att i olika kommuner i landet starta idrottsgymnasier för handikappade grupper. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub309 yrkande 4 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 11 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

11. beträffande *idrottsgymnasier för handikappade* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub309 yrkande 4 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Regionala idrottsgymnasier (mom. 12)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m) och Carl-Johan Wilson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Enligt vad" och slutar med "motion 1989/90:Ub300" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill understryka att erfarenheterna av den s.k. Smålandsmodellen är mycket goda. Såväl Sveriges riksidsrottsförbund som berörda specialidrottsförbund har tillstyrkt en försöksverksamhet. Intagningsnämnderna i re-

gionen har bl.a. ansett att denna form av utbildning – ett mellanting mellan idrottsgymnasier med riksintagning och det s.k. hemortsalternativet för idrottande elever – är det bästa studiealternativet för idrottsintresserade ungdomar. Mot denna bakgrund anser utskottet att den verksamhet med regionala idrottsgymnasier som bedrivs i kommunerna Eksjö, Jönköping och Vetlanda bör godkännas av SÖ och att de elever som rekryteras utanför resp. gymnasierregion beviljas inackorderingstillägg enligt gällande regler.

Vad utskottet anfört om regionala idrottsgymnasier bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub300 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 12 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

12. beträffande *regionala idrottsgymnasier*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub300 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

14. Ramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1991/92 (mom. 13)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "budgetåret 1991/92" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna att gymnasieskolan bör totaldimensioneras, dvs. att alla ungdomar under 20 år som önskar utbildning skall garanteras plats i gymnasieskolan. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub317 yrkande 21 delvis och med anledning av proposition 1989/90:100 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 13 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

13. beträffande *ramar för elevplatser i gymnasieskolan för budgetåret 1991/92*
att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub317 yrkande 21 delvis och med anledning av proposition 1989/90:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

15. Försöksverksamhet med treårig energiteknisk linje (mom. 16)

Björn Samuelson (vpk) och Eva Goës (mp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "motion 1989/90:Ub325" bort ha följande lydelse:

Den tvååriga drift- och underhållstekniska linjen (Du-linjen) är en relativt ung studieväg i gymnasieskolan. Den omfattar fyra grenar och är inriktad på drift- och underhållstekniskt arbete inom bl.a. energi-, drift- och underhållsteknik. Den pågående försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning i gymnasieskolan syftar till att organisera och anpassa utbildningen till näringslivets krav på kompetens. Genom en successiv modernisering av innehållet i Du-linjens kursplan har en stor stofffrängsel uppstått i vissa ämnen. Det är därför viktigt att utbildningen på sikt förlängs med ett år. Utskottet

tillstyrker motionärernas förslag att en försöksverksamhet med treårig energiteknisk linje i enlighet med den kursplan som har utarbetats inom SÖ skall starta fr.o.m. läsåret 1990/91. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub325 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 16 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

16. beträffande *försöksverksamhet med treårig energiteknisk linje* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub325 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

16. Medel till ackvisitörer för utbildningsplatser i småföretag (mom. 17)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m) och Carl-Johan Wilson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "motion 1989/90:Ub270" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det kommer att ställas stora krav på företagen när det gäller den arbetsplatsförlagda utbildningen inom försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning i gymnasieskolan. Inte minst gäller detta kvalitetskraven på utbildningsplatserna i företagen, eftersom det är fråga om kursplanestyrd undervisning med krav på utbildade yrkeshandledare. Mot denna bakgrund fordras särskilda platsackvisitörer som har stor personkännedom och väl känner till företagen och deras verksamhet. Platsackvisitation genom särskilda kontaktpersoner från Småföretagarnas Riksorganisation har visat sig vara till stor hjälp för gymnasieskolorna. Utskottet föreslår i likhet med motionären att särskilda medel bör anvisas för att finansiera särskilda platsackvisitörer till utbildningsplatser i småföretag. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub270 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 17 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

17. beträffande *medel för ackvisitörer till utbildningsplatser i småföretag* att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub270 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

17. Anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor (mom. 20)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "förslagsanslag på 6 240 845 000 kr." bort ha följande lydelse:

När det gäller försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning har regeringen ännu inte redovisat kostnaderna för en fullt genomförd reform. Under dessa förutsättningar bör inte pågående försöksverksamhet utökas med 1 200 platser. Det ankommer på regeringen att justera antalet årselevplatser för gymnasieskolans direktram i enlighet med motion 1989/90:Ub825. Detta

innebär ett minskat medelsbehov av 10 milj.kr. under detta anslag. Vidare bör inte särskilda medel till information om förändringen av gymnasieskolan anvisas innan riksdagen fattat beslut om en reform. En besparing om totalt 27.4 milj.kr. bör kunna göras för hemspråksundervisning och extra undervisning i svenska enligt framförda förslag i motion 1989/90:Ub825. För att stimulera den gymnasiala lärlingsutbildningen föreslas 30 milj.kr. utöver regeringens förslag. Sammantaget innebär dessa yrkanden en minskning av förvarande anslag med 10.4 milj.kr.

Utskottet föreslår sålunda att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16 samt 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26 samt 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 230 445 000 kr.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16, 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26 samt 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 230 445 000 kr..

18. Anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor (mom. 20)

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "förslagsanslag på 6 240 845 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet föreslår att 17.5 milj. kr. överförs från anslaget B 19. Bidrag till åtgärder för kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. till detta anslag för att finansiera försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning med 2 800 platser utöver regeringens förslag. Det ankommer på regeringen att justera antalet årselevplatser för gymnasieskolans direktram i enlighet med motion 1989/90:Ub807. Det totala anslagsbeloppet beräknas således till 6 258 345 000 kr. för budgetåret 1990/91.

Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis och proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16, 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26 samt 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25 till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 258 345 000 kr..

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med anledning av motion 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis och proposition 1989/90:100 samt med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16. 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26 samt 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25 till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 258 345 000 kr.,

19. Anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor (mom. 20)

Marianne Andersson i Vårgårda och Marianne Jönsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "förslagsanslag på 6 240 845 000 kr." bort ha följande lydelse:

För att finansiera dels ett utökat antal intagningsplatser inom direktramen för budgetåret 1990/91, dels en utökning av antalet intagningsplatser i försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning föreslår utskottet att riksdagen anvisar 9,6 milj.kr. resp. 24 milj.kr. utöver vad regeringen föreslagit. Det ankommer på regeringen att justera antalet årselevplatser för gymnasieskolans direktram i enlighet med motion 1989/90:Ub310. Vidare är det utskottets mening att 35 milj.kr. bör tillföras gymnasieskolans undervisningsresurser till följd av att den s.k. cash limit-principen för statliga lönekostnadsökningar m.m. tillämpades på gymnasieskolanslaget under viss tid. Regeringens bestämmelser för utbetalning av statsbidrag till kommun i vad gäller gymnasieskolan bör ändras med anledning av utskottets förslag.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26 samt 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25 till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 309 445 000 kr.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26, 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis och 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25 till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 309 445 000 kr.,

20. Anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor (mom. 20)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 16 börjar med "Utskottet vill" och slutar med "förslagsanslag på 6 240 845 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det angeläget att vissa områden inom gymnasieskolan får ökade resurser utöver vad regeringen föreslagit i budgetpropositionen för budgetåret 1990/91.

För att finansiera ytterligare 600 platser i gymnasieskolans direktram för budgetåret 1990/91 bör 17,5 milj.kr. anslås utöver regeringens förslag. Det ankommer på regeringen att justera antalet årselevplatser för gymnasieskolans direktram i enlighet med motion 1989/90:Ub317. Enligt vad utskottet erfarit är försöksverksamheten med treårig yrkesinriktad utbildning i gymnasieskolan förenad med stora kostnader i form av lokaler, utrustning m.m. Mot denna bakgrund bör riksdagen anvisa 20 milj.kr. utöver regeringens förslag för detta ändamål under förevarande anslag. För att finansiera försöksverksamhet med en ny treårig energiteknisk utbildning föreslås 3,2 milj.kr. utöver regeringens förslag. Slutligen anser utskottet att syo-verksamheten i gymnasieskolan bör förbättras. För detta ändamål bör riksdagen anslå 20 milj.kr. utöver regeringens förslag. Sammantaget beräknas anslagsökningarna i motion 1989/90:Ub317 uppgå till 65,7 milj.kr.

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16 samt 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25 till Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 306 545 000 kr.

dels att moment 20 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

20. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till driften av gymnasieskolor för budgetåret 1990/91*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub317 yrkandena 11, 23, 25 och 26, med anledning av proposition 1989/90:100 och med avslag på motionerna 1989/90:Ub310 yrkandena 9, 12 och 16, 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis samt 1989/90:Ub825 yrkandena 21 delvis, 22, 23 delvis, 24 och 25 till *Bidrag till driften av gymnasieskolor* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 6 306 545 000 kr..

21. Avstämningsdatum för antalet elever i gymnasieskolan (mom. 24)

Marianne Andersson i Vårgårda (c), Eva Goës (mp) och Marianne Jönsson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 18 börjar med "Då statsbidragsfrågan" och slutar med "yrkande 15" bort ha följande lydelse:

Utskottet vill erinra om att avstämningsdatum för antalet elever i gymnasieskolan tidigare var den 15 september, dvs. cirka en månad efter läsårets start. I det nu gällande statsbidragssystemet är avstämningsdatum den 15 januari, dvs. vid inledningen av vårterminen. En så sen tidpunkt under läsåret för avstämning av antalet elever kan leda till vissa planeringssvårigheter för skolhuvudmännen. Det har bl.a. visat sig att tillgängliga timresurser inte har kunnat användas på ett optimalt sätt och att underskott i en gymnasieskolas budget har måst täckas med kommunala medel. Mot denna bakgrund till-

styrker utskottet motionärernas förslag att avstämningsdatum flyttas från den 15 januari till den 15 november året före. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub310 yrkande 15 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 24 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

24. beträffande *avstämningsdatum för antalet elever i gymnasieskolan*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub310 yrkande 15 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

22. Anordnande av gymnasieskola med riksintagning i teoretiska ämnen (mom. 27)

Ann-Cathrine Haglund (m), Lars Leijonborg (fp), Birgitta Rydle (m), Birger Hagård (m) och Carl-Johan Wilson (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 19 börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 13" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets uppfattning bör gymnasieskolan organiseras på ett flexibelt sätt. Riksdagen har tidigare beslutat att elever med intresse för idrott och estetiska ämnen kan få ägna sig åt sitt specialintresse genom jämkning av timplanen. Samma möjligheter till jämkning bör enligt utskottets uppfattning även ges till elever med intresse för ett i gymnasieskolans timplan upptaget läroämne, t.ex. matematik, fysik och språk. Mot denna bakgrund bör specialgymnasier för teoretiska ämnen med riksintagning kunna inrättas. Detta bör riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub807 yrkande 13 som sin mening ge regeringen till känna.

dels att moment 27 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

27. beträffande *anordnande av gymnasieskola med riksintagning i teoretiska ämnen*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub807 yrkande 13 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

23. Anslagsbeloppet under Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. (mom. 31)

Ann-Cathrine Haglund, Birgitta Rydle och Birger Hagård (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet vill" och på s. 22 slutar med "på 188 056 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser mot bakgrund av rådande konjunktur och det goda läget på arbetsmarknaden att åtgärderna inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år bör kunna begränsas motsvarande en kostnad av 30 milj. kr. Försöksverksamheten med treårig yrkesutbildning leder även till att flera ungdomar får längre utbildningstid i gymnasieskolan

Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 26 och med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna

1989/90:Ub310 yrkande 13 och 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis till Bidrag till kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 158 056 000 kr.

1989/90:UbU15

dels att moment 31 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

31. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub825 yrkande 26 och med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 13 och 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis till *Bidrag till kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 158 056 000 kr.

24. Anslagsbeloppet under Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. (mom. 31)

Lars Leijonborg och Carl-Johan Wilson (båda fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet vill" och på s. 22 slutar med "på 188 056 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att 17,5 milj.kr. bör överföras från detta anslag till anslaget B 18. Bidrag till driften av gymnasieskolor i syfte att finansiera en utökning av antalet intagningsplatser i försöksverksamhet med treårig yrkesutbildning.

Med bifall till motion 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis och med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 13 och 1989/90:Ub825 yrkande 26 föreslår utskottet att riksdagen till Bidrag till kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 170 556 000 kr.

dels att moment 31 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

31. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis och med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub310 yrkande 13 och 1989/90:825 yrkande 26 till *Bidrag till kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 170 556 000 kr.

25. Anslagsbeloppet under Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. (mom. 31)

Marianne Andersson i Vårgårda och Marianne Jönsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 21 börjar med "Utskottet vill" och på s. 22 slutar med "på 188 056 000 kr." bort ha följande lydelse:

Genom en utökning av antalet intagningsplatser i pågående försöksverk-

samhet med treårig yrkesutbildning och en utökning av antalet intagningsplatser i gymnasieskolans direktram bör omfattningen av åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år kunna reduceras för budgetåret 1990/91. Mot denna bakgrund bör regeringens förslag till anslagsbelopp kunna minskas med 18,6 milj.kr.

Med bifall till motion 1989/90:Ub310 yrkande 13 och med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 26 föreslår utskottet att riksdagen till Bidrag till kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m. för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 169 456 000 kr.

dels att moment 31 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

31. beträffande *anslagsbeloppet under Bidrag till åtgärder inom kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m.*

att riksdagen med bifall till motion 1989/90:310 yrkande 13 och med anledning av proposition 1989/90:100 samt motionerna 1989/90:Ub807 yrkande 22 delvis och 1989/90:Ub825 yrkande 26 till *Bidrag till kommunernas uppföljningsansvar för ungdom under 18 år m.m.* för budgetåret 1990/91 anvisar ett förslagsanslag på 169 456 000 kr.

